

Jørn
Galinis
kambarys Lier
Horst

baltos lankos

Jørn Lier Horst

Galinis kambarys

romanas

Iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė

baltos lankos

Pirmadienis, rugpjūčio aštuoniolika diena, be trijų minučių dešimta valanda ryto.

Viljamas Vistingas buvo palydėtas į erdvią biuro patalpą, kitokią, nei įsivaizdavo. Jis vaizdavosi priešais save gremėzdiškus baldus iš odos ir raudonmedžio. O kabinetas buvo įrengtas paprastai ir praktiškai. Čia dominavo rašomasis stalas, nukrautas šūsnimis dokumentų. Kėdė šalia stalo – su nutrintais porankiais. Aplink kompiuterio ekraną apstatinėta įvairaus dydžio nuotraukomis skirtinguose rėmeliuose.

Toji pati moteris, priėmusi jį laukiamajame ir palydėjusi į kabinetą, nedidelei grupei asmenų ant stalelio išdėliojo puodelius, stiklines, vandens ąsotį ir kavinuką.

Belaukdamas, kol ji baigs, Vistingas vis dairėsi aplinkui. Saulė danguje jau buvo pakilusi aukštai. Į Karolio Jono gatvę netrukus plūstelės žmonės.

Moteris iš laukiamojo, laikydama tuščią padėklą ties krūtine, linktelėjo ir nusišypsojusi išėjo iš kabineto.

Daugiau nei prieš porą valandų jo paprašyta ateiti čia. Anksčiau jis niekuomet nebuvo sutikęs generalinio prokuroro. Buvo girdėjęs jį kartą instruktuojant seminare apie tyrėjų darbo kokybę, tačiau nė sykiu nebuvo su juo sveikinęsis ar juolab kalbėjęsis.

Johanas Ulavas Lingas buvo stambus vyriškis. Pražilęs, kampuoto veido. Raukšlės ir mėlynos akys teikė jam ištvermingo žmogaus įspūdį.

– Prisėskime. – Mostelėjo ranka.

Vistingas atsisėdo ant sofos palei sieną.

– Ar galiu pasiūlyti kavos?

– Taip, dėkui.

Generalinis prokuroras įpylė. Jo ranka vos drebėjo, tačiau tai nebuvo susiję su nerimu ar jauduliu, greičiau dėl amžiaus. Johanas Ulavas Lingas buvo dešimčia metų vyresnis už Vistingą. Jis dvidešimt vienus metus ėjo aukščiausias pareigas – generalinio prokuroro. Vienu metu, kai visose žinomose politinėse struktūrose reikėjo pokyčių, Lingas atstovavo prokuratūrai patikimai ir atsakingai. Jis nekeitė kurso konsultantams patarus viešajame sektoriuje vadovautis verslo ekonomikos principais.

– Dėkoju, kad atėjote vos pakviestas.

Vistingas pakėlė puodelį su kava ir linktelėjo. Jis visiškai nenutuokė, dėl ko yra pakviestas, tačiau jautė, kad netrukus su juo bus pasidalinta itin jautria informacija.

Generalinis prokuroras įsipylė į stiklinę vandens ir gurkštelėjo, lyg jam būtų reikėję sudrėkinti gerklę.

– Savaitgalį mirė Bernardas Klausenas, – pradėjo jis.

Nuo nerimo ir blogos nuojautos Vistingas pajuto pilve tarsi užsiveržus mazgą. Bernardas Klausenas buvo jau išėjęs į pensiją politikas, parlamente atstovavęs Darbo partijai, įvairiose vyriausybėse užėmęs skirtingus ministrų postus. Didumą laiko šiltuoju pusmečiu jis praleisdavo Staverne. Penktadienį besilankydamas viename uostamiesčio restorane jis pasijuto prastai. Greitosios pagalbos automobiliu buvo nugabentas į

ligoninę, tačiau šeštadienį partijos biuras informavo, kad šešiasdešimt aštuonerių politikas mirė.

– Kalbama, kad sustojo širdis, – įsiterpė Vistingas. – Ar yra priežasčių manyti kitaip?

Generalinis prokuroras papurtė galvą.

– Ligoninėje Bernardą ištiko dar vienas infarktas, – paaiškino jis. – Šiandien jam atliks skrodimą, tačiau nėra nieko, kas galėtų patvirtinti ką kita nei natūralią mirtį.

Gniauždamas rankose kavos puodelį Vistingas laukė tęsinio.

– Vakar vėlai vakare su manimi susisiekė partijos sekretorius, – dėliojo mintis generalinis prokuroras. – Kai Klausenas mirė, jis lankėsi ligoninėje.

Generalinis prokuroras kalbėjo apie Valterį Krumą, vyriausiąjį partijos vadovą.

– Žuvus Klauseno sūnui, artimų šeimos narių nebeliko. Krumas buvo įvardytas kaip artimiausias žmogus. Politikui patekus į ligoninę, jis rūpinosi jo turtu, turėjo ir raktą nuo vasarnamio Staverne.

Vistingas žinojo, kur tas jo vasarnamis. Klausenui dirbant užsienio reikalų ministru, policija stengėsi užtikrinti ir šio vasarnamio apsaugą. Namelis buvo pačiame gyvenvietės pakrašty prie Humberbakeno ir iš esmės atrodė esąs gerokai arčiau Helgeroa nei Staverno.

– Jis nuvažiavo ten vakar tik patikrinti, ar langai uždaryti, o durys užrakintos. Taip pat mąstė ir apie tai, ar ten neliko kokios nors partijai reikšmingos informacijos. Nors ir išėjęs į pensiją, Klausenas priklausė partijos vadovų patarėjų grupei.

Vistingas kiek palinko kėdėje į priekį.

– Ką jis rado? – pasiteiravo.

– Tai senas vasarnamis su erdviais kambariais, – tęsė generalinis prokuroras, tarsi norėdamas laimėti laiko. – Jo uošvis statė šį namą šeštajame dešimtmetyje, atėjęs į šeimą, padėjo statyti ir Klausenas. Iš pradžių jis dirbo dailide ir suvirintoju, kol galiausiai visam laikui pasinėrė į politiką.

Vistingas linktelėjo. Bernardas Klausenas priklausė senųjų partijos narių kartai ir buvo vienas iš keleto svarbiausių Darbo partijos veikėjų, turinčių pramonės darbininko profesiją. Profesinės sąjungos veikla politiką ypač domino.

– Vasarnamis buvo pastatytas mąstant apie tai, kad jame turėtų tilpti didžiulė šeima su vaikais ir vaikaičiais. Jame įrengti šeši miegamieji kambariai. – Generalinis prokuroras palygino savo pilko kostiumo kelnių raukšlę. – Vienas kambarys buvo užrakintas, – toliau pasakojo jis. – Krumas atsirakino jį ir įėjo į vidų. Tai vienas iš mažiausių kambarių, jame stovi tik dviaukštė lova. Joje rado vieną ant kitos sukrautas kartonines dėžes. Nežinau, kiek jų ten buvo iš viso. Valteris Krumas jas patikrino. Jos buvo pilnos pinigų. Grynaisiais.

Vistingas išsitiesė. Kalbantis jo mintys pakeitė daugybę kryptių, tačiau šitokio posūčio nenumatė.

– Kartoninės dėžės, pilnos grynujų? – pakartotojo jis. – Apie ką mes kalbam? Kiek?

– Užsienio valiuta, – paaiškino generalinis prokuroras. – Eurais ir doleriais. Maždaug po penkis milijonus kiekviena valiuta.

Vistingas jau žiojosi, tačiau kiek užtruko berinkdamas žodžius.

– Dešimt milijonų kronų?

Generalinis prokuroras papurtė galvą.

– Penki milijonai eurų ir penki milijonai dolerių, – patikslino jis.

Vistingas mėgino suskaičiuoti visą sumą. Kalba suktųsi apie aštuoniasdešimt milijonų kronų.

– Iš kur šitokie pinigai? – pasiteiravo jis.

Prokuratūros vadovas skėstelėjo rankomis, o veido išraiška bylojo, kad tai mįslė.

– Todėl ir pakviečiau jus susitikti, – atsakė jis. – Noriu, kad tai išsiaiškintumėt.

Kabinete įsivyravo tylą. Vistingo žvilgsnis pamažėle nuslydo langu Oslo katedros pusėn.

– Esate kompetentingas šioje srityje, – tęsė generalinis prokuroras. – Vasarnamis kaip tik yra jūsiškėje policijos apygardoje, jūs ten juk puikiai tvarkotės. Tyrimas turėtų būti konfidencialus. Tai itin reikšminga byla. Bernardas Klausenas ketvertą metų dirbo užsienio reikalų ministru ir buvo pagrindinė figūra Gynybos komitete. Čia jau gali būti žaidžiama nacionaliniais interesais.

Vistingas mąstė, ką tai galėtų reikšti. Galutiniai klausimų sprendimai, turėję įtakos Norvegijos santykiams su užsienio šalių valstybėmis, buvo Klauseno rankose.

– Paprašiau jūsų policijos viršininką atitraukti jus nuo visų kitų darbų be teisės žinoti, ką jūs tirsite, – tarė generalinis prokuroras ir pakilo. – Galėsite laisvai naudotis visais finansiniais ir profesiniais ištekliais. Kriminalinės policijos laboratorija teiks pirmenybę visiems jūsų tyrimams.

Jis nuėjo prie rašomojo stalo ir ištraukė didelį voką.

– Kur pinigai dabar? – pasidomėjo Vistingas.

– Vis dar vasarnamyje, – paduodamas voką ištarė generalinis prokuroras.

Šalia kitų dalykų voke Vistingas apčiuopė ir raktų ryšulį.

– Norėčiau, kad suburtumėt nedidelę kvalifikuotų tyrėjų grupę ir imtumėtės darbo, – stovėdamas tęsė generalinis

prokuroras. – Krumas supažindino su situacija Georgą Himlę. Jis buvo premjeru, kai Klausenas vadovavo ministerijai. Daugiau apie tai niekas nežino. Tegul taip ir lieka.

Vistingas atsistojo, jautė, jog susitikimas baigiasi.

– Nuo tada, kai Klausenas dirbo vyriausybėje, vasarnamyje įmontuota signalizacija. Dabar kodas pakeistas, sugeneruotas naujas ir namui, ir vasarnamiui. Jis čia, – pasakė generalinis prokuroras, rodydamas į voką. – Patarčiau pirmiausia pasirūpinti pinigais.

Išėjus iš didžiulio pastato centre į jį plūstelėjo vėlyvos vasaros kaitra. Vistingas giliai atsiduso, kirto Karolio Jono gatvę ir nuėjo tiesiai į stovėjimo aikštelę, kurioje buvo palikęs automobilį. Prieš pajudėdamas ant sėdynės šalia savęs išpylė voko turinį.

Naujasis signalizacijos kodas 1705. Su raktų komplektu voke buvo juoda odinė pinigė, auksinis laikrodis, mobilusis telefonas ir keletas smulkių pabirų monetų. Tai Bernardo Klauseno daiktai, paimti iš ligoninės.

Telefonas – senesnio modelio. Patvarus, funkcionalus, su talpia baterija, kuri dar nebuvo visai išsikrovusi. Ekranas rodė du praleistus skambučius, tačiau nebuvo aišku, kieno jie.

Jis padėjo telefoną į šalį ir paėmė į rankas piniginę. Ji buvo apibraižyta ir nudėvėta, beformė. Atvertęs ją rado ke turias skirtingas kredito korteles, draudimo liudijimą, įvairių viešbučių tinklų nuolaidų kortelių ir Darbo partijos nario pažymėjimą. Grynujų pinigų kišenėlėje buvo septyni šimtai kronų, keletas čekių ir „Aftenposten“ dienraštyje dirbančio žurnalisto vizitinė kortelė. Kišenėlėje už plastiko jis laikė užkišęs keletą mirusios žmonos ir žuvusio sūnaus nuotraukų.

Lisa Klausen mirė, kai jis dirbo sveikatos apsaugos ministru. Tai įvyko mažiausiai prieš penkiolika metų, tačiau Vistingas iki šiol prisimena žiniasklaidos dėmesį, kurį sukėlė jos

mirtis. Ji dirbo LO, Norvegijos profesinių sąjungų konfederacijoje, ir jai buvo diagnozuota reta vėžio forma. Eksperimentinis ir brangus gydymas buvo sukurtas, tačiau norvegų Sveikatos ministerijos vadovybė jo nepatvirtino. Būdamas sveikatos ministru, Bernardas netiesiogiai tapo atsakingas dėl to, kad jo žmona negavo gyvenimą pailginančio gydymo.

Ji buvo pora metų jaunesnė už vyrą. Tuo metu jų sūnui buvo maždaug dvidešimt penkeri. Apytikriai po metų jis žuvo eismo įvykyje. Dvi tragedijos per trumpą laiką sugniuždė Bernardą Klauseną. Jis kuriam laikui pasitraukė iš politikos ir viešojo gyvenimo, kol vėl į jį grįžo jau tapęs užsienio reikalų ministru.

Vistingas sudėjo telefoną, raktus ir piniginę atgal į voką ir dirstelėjo į auksinį laikrodį. Apyrankė irgi buvo auksinė ar bent jau paausiuota. Ciferblatas – su raudonu Darbo partijos logotipu.

Kol Vistingas sutelkė mintis, sekundžių rodyklė apsuko visą ratą. Tuomet jis įdėjo laikrodį į voką ir užvedė automobilį.

Pirmasis žmogus, su kuriuo jam norėjosi kibti į darbus, buvo Espenas Mortensenas. Jis buvo patyręs teismo medicinos ekspertas, kriminalistas praktikas, puikiai išmanęs savo sritį, veiklus bei visapusiškas žmogus. Be to – dar ir lojalus, galėjai pasikliauti, kad tai, apie ką kalbėta, niekur nepasklis. Šįryt Vistingas trumpai jį susitiko koridoriuje policijos nuovadoje, žinojo, kad jis grįžęs į darbą po trijų savaitių atostogų.

Vistingas pasirinko E18 kryptį išvažiuoti iš sostinės ir surinko jo telefono numerį.

Mortensenas atsiliepė, tačiau atrodė esąs labai užsiėmęs.
– Kaip atrodo grįžus po atostogų? – paklausė Vistingas.

– Ne kažin kaip, – atsakė Mortensenas. – Susikaupė daugybė darbų.

– Palauks, – pasakė Vistingas. – Man reikia tavęs viename projekte.

– Tikrai?

– Po pusantros valandos būsiu Larvike, – pranešė Vistingas, žvelgdamas į automobilio prietaisų skydelį. – Susirink ekspertizės įrangą ir lauk manęs automobilių stovėjimo aikštelėje prie Staverno sporto salės, kartu važiuosim į vietą.

– Kas vyksta? – paklausė Mortensenas.

– Paaiškinsiu vėliau, – atsakė Vistingas. – Niekam apie tai neužsimink.

– O ką sakyti Hameriui?

Nilsas Hameris buvo antras žmogus skyriuje, kuris perimdavo darbus, kai Vistingas išvykdavo.

– Aš su juo pasikalbėsiu, – atsakė Vistingas.

Baigęs pokalbį, Vistingas surinko Hamerio numerį.

– Dirbu prie vieno projekto ir kurį laiką nebūsiu, – aiškino jis. – Perimk vadovavimą skyriui.

– Kas per projektas? – pasidomėjo Hameris.

– Itin slapta informacija.

Hameris puikiai suprato, todėl daugiau neklausinėjo.

– Kiek tai užtruks?

– Nežinau, – atsakė Vistingas. – Darbui pačioje pradžioje man reikalingas Mortensenas. Savaitę apsieikit be jo.

Jis žinojo, kad Hamerio padėtis bus sudėtinga. Rezultatai jau ir taip vargani.

– Puiku, – atsakė Hameris. – Ar dar ką nors turėčiau žinoti?

Vistingas pasitikėjo Hameriu. Tai, ką jam papasakos, nepasklis, tačiau nebuvo jokios priežasties jo informuoti. Jiems

abiem nebuvo iškilusi konkreti grėsmė ar tiesioginis pavojus, kuris galėtų išprovokuoti poreikį netikėtai pagalbai.

– Ir pats ne per daug žinau, – apibendrina jis.

– Gerai, – atsakė Hameris. – Jeigu ko prireiks, žinai, kur mane rasti.

Jam baigus pokalbį automobilyje vėl įsijungė radijo stotis, ir Vistingas ją išjungė. Dabar užė tik automobilio variklis ir tolydžiai gaudė į asfaltą besitrinantys ratai. Jo galvą apniko mintys, iš kur šie pinigai.

Bernardas Klausenas buvo partijos senbuvis, jo karjera politikoje ilga su nesuskaičiuojama daugybe kovų dėl valdžios praeityje. Jis visuomet prijautė JAV politikai. Per Irako karą jis rūpinosi, kad Norvegija remtų Jungtinių Amerikos Valstijų suplanuotą puolimą. Tai kėlė nesutarimus vyriausybėje, ir jis patyrė nesėkmę, kai buvo nuspręsta, kad Norvegija pačiame puolime nedalyvaus, tačiau išsiųs karinę pagalbą vėliau ir tokiu būdu prisidės prie padėties stabilizavimo. Jis vadovavo Stortingo gynybos komitetui, kai žlugo susitarimas su švedais ir šalies gynybai buvo pasirinkta pirkti amerikiečių gamintojo kovinį lėktuvą. Sandorio vertė – per keturiasdešimt milijardų.

Vistingas įsikibo į vairą. Pinigai greičiausiai bus rezultatas viso to, kas kvepia godumu, korupcija ir piktnaudžiavimu valdžia. Tai bus visiškai kito lygmens tyrimas, nei jis buvo praeitis, tačiau tam jis turėjo patį geriausią išėjimą tašką. Jis turėjo pinigų. O pinigai visuomet palieka žymių. Būna, kad jie nuveda tiesiai prie ištakų.